

Biblioteka
SAVREMENA SRPSKA KNJIŽEVNOST

Urednik
Zoran Bognar

SLAĐANA ILIĆ

ŽENSKI
U ST^QTEHNIKA

Beograd

2014

DERETA

Copyright © Ovog izdanja dela *DERETA doo*

DOK SE SVE NE ISTOPI

- Još uvek pada – kažem stojeći pored prozora.
- Što bi rekao Voja Despotov – pada dubok sneg – odobrava zamišljeno nadnesen nad svojim rukopisom.

Počinjem:

*Pada dubok sneg
na moju novu košulju.
Uveče o tome
gledam TV reportažu.
Želim da dobijem rak, sifilis, sidu,
bilo kakvu prvu nagradu,
jer želim da znam koliko dugo ću živeti
mlad.
Jer sam zanesenjak na vetru...*

Pahulje i dalje lete kao nemirne pčele.

Upija pogled u moju nagost. Kao da me prvi put vidi.
Progoreva me pogledom.

Pohlepa me tera da drsko tražim još.

- Šta je još belo? – pitam i dalje stojeći pored prozora.

– Ne smem sada da mislim na tvoje grudi, dušo – kaže
i ustaje govoreći.

Prilazi mi s leđa.

Lepi dlanove na moje grudi.

Ne može više od njih da se odvoji.

Dok se sve ne istopi.

Pada dubok sneg.

Dok se sve ne istopi.

Pada dubok sneg.

Dok se sve ne istopi.

Pada dubok sneg...

PARTIJA BASKETA

Tog dana sam ga prvi put videla bez noge. Isprva nisam znala šta da kažem ni gde da gledam.

– Zdravo, Ivane – nekako sam prevalila.

– Zdravo.

– Dugo se nismo videli.

– Dugo... Još od škole... Druga klupa do prozora...

– I matori dosadni kaktus u prozoru.

– Bila si simpatična klinka. Svi su ti gledali kroz prste.

– Pa bila sam prava štreberka!

– Da. Zato nikada nisi znala matematiku! – nasmejao se.

– Ti nikada nisi znao književnost!

– Ne pametuj, devojčice – rekao je. – Bar u nečemu sam od tebe bio bolji. Većitih 21:19 za mene! A uvek sam ti davao pet fore!

– Nije tačno, nisi mi nikada davao pet fore!

– Jesam, davao sam ti. Mala lepa košarkašica!... Sad više ne mogu da te izazovem ... ni da ti dam pet fore – lagana senka prešla mu je preko lica.

– Za mene si najbolji, Ivane ... i najlepši, znaš to – rekla sam žurno zabašurujući njegovu aluziju.

– To je zato što je ljubav slepa, pogotovo prva – naslutio je moju nelagodu i pokušavao da mi pomogne.

– Možda...

– Dođi da te zagrlim – rekao je zaštitnički.

I to je bilo to.

Zbog toga je Ivan bio i ostao najbolji i najlepší. Uz njega sam se uvek osećala sigurno. On je znao da rečima i samo jednim zagrljajem učini da osetim da je ceo svet tako dobar i lep. Zato je Ivan bio isti kao i pre te devedeset i devete godine, kada se nije igrao fer-plej. Zato sve naše reči jesu bile igra, ali su bile i istina. Ono što se zaista događalo. Kao partija basketbola.

Još uvek sam bila u njegovom čvrstom zagrljaju. Sve mi je njime rekao. To je bio Ivan, onaj Ivan. Ništa nije vredelo toj štaci što mi je grubo žuljala nadlakticu.

Kad je njegov zagrljaj malo oslabio, upitala sam ga:

– Ivane, da li sam to samo sanjala?

– Ništa se nije dogodilo, Mala, ništa se nije dogodilo – oslovio me je kao u vreme školskih dana.

Odjednom sam postala bezbrižna i laka, iako me je kod kuće čekao neko ko me je već dugo posmatrao iz sopstvene tuge ... u koju nisam mogla da se umešam... Tom nekom zapravo ništa se nije dogodilo ... ili mu se dogodilo sve.

Često sam sretala ljude kojima se dogodilo ništa i sve. S njihovih lica čitala sam da je to zaista moguće. Bilo ih je sve više. Valjda sam se zbog toga s tom činjenicom i mirila.

Hodajući prema kući razmišljala sam o Ivanu, o onome što se u međuvremenu dogodilo. Kako to da nismo ostari-li? Da li smo se zaledili u vremenu bezbrižnosti i prespavali sve što se potom događalo? Jesmo li iz tog vremena poneli nešto što bi nas bodrilo? Da danas nisam sreća Ivana, verovatno nikada ne bih oživela to doba. Odjednom sam osetila kako mi snaga nadolazi ... kao da izvire iz tog vremena i kao da zahteva da nešto hitno preduzmem. Ubrzala sam korake.

Uletela sam u kuću s mnoštvom prolećnih mirisa koji su me prestizali. Zaustila sam nešto... Moj dragi ležao je na krevetu u izbledejoj trenerci. Činilo mi se da je ta trenerka svakoga dana sve bleđa. Bio je okrenut ka zidu. *Kako je lep tako uspavan!*, rekla sam u sebi. Jedna čarapa bila mu je skliznula sa stopala. Valjda se okretao u snu. Prišla sam mu tiho, sasvim tiho. *Zašto sam tiha kad želim da se probudim?* Ipak, vrlo pažljivo sam mu navlačila tu čarapu. Nije se pomerio. Onda sam sela na ivicu kreveta, obgrlila ga toplo i ljubavno. Reči nisu mogle da se skrase:

– Mili!

Promeškoltio se. Jedva je napuštao prostore sna.

– Napolju je divan dan, mili!

Pogledao me je bunovno.

– Napolju sve treperi!

Pogledao me je upitno.

– Hajde, ustani.

Kao da me nije dobro čuo.

– Izazivam te na partiju basket!

Zaista čudno. Svih ovih godina nikada mu tako nešto nisam predložila. Kako je moguće da se toga nikada nisam setila?!

Još malo me je posmatrao. Nije me video.

– Obuj patike, mili.

Kao da je pokušavao da prepozna osobu koju je nekada davno negde upoznao. Zatim se ponovo okrenuo ka zidu.

Srce mi se skamenilo. Moj nemi sagovornik to nije mogao da vidi. S lica ništa ne bi mogao da pročita.

Nisam mu rekla da sam srela Ivana. Ni tog dana, ni bilo kog drugog.

PESMA KOJU OBOJE VOLIMO

Zazvonio je telefon.

– Hej, mala, zdravo! Pročitao sam.

– Dobro. I?

– Jesi li kod kuće večeras?

– Jesam.

– Cimerka?

– Nije tu – slagala sam.

– Mogu li malo kasnije da svratim?

– Naravno.

– Nešto me svrbe oči. Hoćeš li da mi staviš kapi?

– Važi.

– A neko vino? Imaš li?

– Naravno, *T'ga za Jug*.

– Super, vidimo se za sat.

– Vidimo se.

Cimerka i njen momak posmatrali su me s nevericom.

– *Nije tu?! Zašto si mu to rekla, jebote?! Šta ti je? Ti imaš momka i prekosutra putuješ kod njega – ljutio se cimerkin momak.*

– Nemam pojma. Stvarno ne znam zašto sam to rekla.

– Stvarno si luda!

– Znam.

– Pa ništa, sad ćemo stvarno da idemo.

– Izvinite. Ja ... stvarno nisam mislila ništa loše – promucala sam.

– Nisi mislila ništa loše? – gledao me je prezrivo cimerkin momak.

– Dobro. Znam. U pravu si – kazala sam pomirljivo.

– Neću se vratiti večeras – rekla je cimerka.

– Vрати se. Neću učiniti ništa... – zaista sam verovala u svoje reči.

– Nećeš učiniti ništa? – bio je neumoljiv cimerkin momak. Otišli su.

Stan je bio u popriličnom haosu. Kao i obično. *Nema veze, pomislila sam, opet ću mu se izviniti. Navikao je na to. Samo će me prekorno pogledati.*

Poput najgore šiparice navukla sam jaknu i preko nje prebacila divnu vunenu maramu koju najviše volim i otišla po vino. U glavi mi je već pulsirala radost susreta i sitnih, vrlo sitnih nežnosti koje podrazumevamo i koje namerno prećutkujemo. Zašto bismo uopšte govorili o njima?

Kad sam se vratila u stan, shvatila sam da je negde na ulici, u snegu, ostala moja najdraža marama. Brzo sam se sjurila niz stepenice. Nije je više bilo. Šteta. Moja najdraža marama. Ipak, nije mi bilo žao. Čovek uvek mora nešto da izgubi ... da bi nešto dobio. Da, takva su pravila. Šta li je izgubio onaj koji je večeras dobio moju maramu? Šta ću ja dobiti zato što sam je izgubila?

On je roker i radi za jedan muzički magazin. Trebalo je danas da pošalje moju recenziju koncerta. Ne znam da li je stigao. Ni da li je imao hrabrosti da to učini. Koncert

njegovog prijatelja bio je čist promašaj. Iz razmišljanja me je trgao zvuk zvona.

– Gde si, mala?

– Tu sam. Uđi. Izvini zbog loma.

Prekorno me je pogledao. Izvalio se na kauč. Nasmejala sam se. Pogodila sam njegovu reakciju.

– Hajde, stavi mi kapi.

Oprala sam ruke, uzela plastičnu bočicu, podigla mu kapak i – kapnula.

– Dobro, hajde drugo ... U redu.

Zatvorio je oči. Iz levog oka skliznula mu je suza preko slepoočnice. Kako je samo bio svetlucav taj trag!

– Peče me pomalo – rekao je.

– Prestani! – rekla sam sklanjajući mu pramen kose s čela. Bio je u tom trenu nestvarno lep. – Sada si kao neki rasplakani dečak! – gubio mi se glas.

– Hajde, ne luduj! Sipaj nam vino – rekao je i uspravio se.

Tiho sam se povukla. Jedva. Zveckale su mi čaše u rukama. Znala sam da on to čuje. Sipala sam vino i dala mu ga.

– Živeli!

– Jesi li poslao moju recenziju? – pitala sam posmatrajući ga netremice.

Gledao je ispred sebe.

– *Jesi li je poslao?!*

– Nisam.

– Znala sam! Kretenu! Zašto to nisi uradio?

– Mala, nemoj da šalješ taj tekst.

– Ma nemoj, zašto? Kada ćeš prestati da budeš sentimentaln prema drugarima? Nikome ništa nisi dužan!

– Nije važno. Zašto uvek moraš da kažeš to što misliš?

– Zato što tako treba! Zar ne voliš one koji smeju da izađu na crtu ... ako to već ti ne možeš? Daj mi fleš! – rekla sam zapovednički.

– Ipak ćeš poslati?

– *Daj mi fleš!*

– Zašto?

– Odrasti već jednom, jebote!

– Volim te kad si besna!

– Prestani!

– Ja te u stvari obožavam!

– Znam. Nisi mi rekao ništa novo.

– Đubre jedno voljeno! Hajde da popijemo vino.

Ispijali smo vino i gledali se preko ivica čaša, u tišini.

– Jesi li još ljuta? – nasmešio se.

– Odjebi!

– Stvarno si nemoguća...

– Takva sam, šta ćeš.

– Baš zato te i volim. Mada, trebalo bi te presaviti preko kolena i istući te po guzi.

– To možeš samo da sanjaš!

– Znam, što je najgore.

– Crkni!

– Volim te. Hajde, samo za mene obuci haljinu koju ćeš nositi prekosutra. Hoću da vidim da li ćeš biti najlepša.

– Dobro, obući ću je, samo da te nasekiram.

– Navikao sam.

Uzela sam haljinu iz ormana, otišla u hodnik i presvu-
kla se.

Prozirna haljina boje vina, visoke potpetice... On je este-
ta, ima oštro oko, razume se...

– Šta kažeš? – rekla sam dok sam hodala glumeći mane-
kenku. – A? Može li da prođe ovako? Mislim, smrznuću se,
al' nema veze...

– Mala, izgledaš...!

– Opet si zadimio, moram da otvorim prozor. Pomeri se!
Ne čekajući bilo kakav odgovor krenula sam ka prozoru.

Dok sam prolazila pored njega, šćepao me je za nadlak-
ticu i snažno me privukao.

– Isuviše si lepa da bi se bavila neakvim recenzijama.
Ja, u stvari, sve vreme želim da uradim – ovo – rekao je i
počeo divljački da me ljubi.

Ljubili smo se dugo. Kao da smo u taj tren hteli da sme-
stimo nežnosti koje smo godinama nosili u sebi, koje smo
namenili jedno drugom. Prelazio je rukama preko haljine
i zaustavio ih je na mojim bokovima osetivši pod rukama
skriveno tanušne tračice. To ga je izludelo. Bio je to trenu-
tak u kome je trebalo reagovati ... dok ne bude prekasno.
Brzo sam mu se smestila u krilo, ali kao devojčica.

– Zagrli me samo – rekla sam i sklupčala se.

Držao me je i ljubio po kosi. Čitali smo. Dugo smo
ćitali. Dugo smo ćitali...

– Idem sad ... da se presvučem – glumila sam hrabrost
i bezbrižnost.

Ćtao je još malo. Onda me je pustio.

Izašla sam iz sobe. Skinula sam haljinu. Ušla sam u kupa-
tilo. Umivala sam se kako bih sa sebe sprala sve čime me je
općinila posebnost trenutka koji je upravo prošao. Pono-
vo sam obukla farmerke i majicu. Odlagala sam povratak
u sobu.

Konačno sam ušla i nasmešila se kao da ga te večeri vidim prvi put. Sedeo je na kauču. Nije podizao pogled. Predano je buljio u papir stiskajući olovku u ruci.

– Šta to radiš?

– Pišem pesmu – samo za tebe.

Morala sam nešto brzo da kažem.

– Dobro. Ti piši, ja ću za to vreme malo da pospremim ovaj kaos – rekla sam praveći se da te reči upućujem bilo kome. *Kao da je moj kaos lako pospremiti*, pomislila sam.

Ništa nije rekao. Samo je i dalje pisao prihvatajući igru, dok ne stignemo bezbedno do sveta.

ZAVET

– Hajde, mila. Hajde da radimo. Nismo danas bili vredni. Dan je već odmakao, a vidi nas – rekao joj je nežno i zapovednički.

– Odmah, ljubavi, samo da uklonim mrve sa stola pre nego što spustim laptop.

Lenjo letnje kasno popodne naslućivali su po zracima sunca koji su se probijali kroz proreze na spuštanim roletnama. Oboje su voleli taj plavičasti sumrak. Zato što je svečan. U njemu su posebnim sjajem svetlucala samo visoka priznanja poznatog pisca i obasjavala njihov svet. Ritualno bi zauzimali svoje pozicije, kao pred početak nekog veoma važnog obreda. On bi sedao u masivnu stilsku fotelju i žmurio, a ona bi se smeštala za sto, ukrućeno sedeći, koncentrisano se pripremajući za kucanje, gledajući u ekran u tišini. Rasla je neizvesnost. Pogled s laptopa usmeravala je ka njemu, posmatrala ga uporno i ustreptalo. I tačno u trenutku kad bi tišina počela da zvuči, on bi svečano progovorio:

– Bela, prozračna, bezobrazna...

Da, danas je tako počela ta prva, tako važna rečenica.

Kada je njegov glas zaparao vazduh, trgla se, a zatim žurno počela da kuca. Kao da je bila iznenađena, kao da to nije sve vreme očekivala. Koncentrisala se na kucanje, uzbuđena, uplašениh očiju, treptavog pogleda. U mislima je pono-

vo čitala ono što sluša, sa osećajem velike časti što baš ona čuje veličanstvene reči i što ih, povlašćena, beleži, neprestano strahujući da nešto ne propusti, želeći da te reči budu stvarno upućene baš njoj. Znala je – taj prvi plamen u stvari jeste i jedini. Ako se on ne zgrabi, nastaće smak. Sve posle toga samo je puko beleženje propuštenih trenutaka. Činila je sve tiho, vrlo tiho, nastojeći da ne prekine nit njegovih misli.

– ... gotovo me moleći da je dotaknem, razjapljenju... – izgovarao je i dalje žmureći. Pogledala ga je zbunjena, brižna, kao i uvek kad naiđe na neku reč koja joj zapara uši iako je njegova. *Razjapljenju* – poželela je da mu predloži da zameni tu grubu reč. Ona misli da se ipak ne može reći da je nežno stvorenje razjapljeno. Tako je ona mislila. Potrebna je druga reč, nežna, ona zbog koje se još više to nežno stvorenje voli. Kako je može voleti ako je tako vidi? Šta sada da radi? Kako da mu kaže? Prekinuće tu zlatnu nit i onda se može dogoditi da se sve opara, da se reči rasprše u ništa, kao kad bi se zvezde pobunile i svaka zaiskrila na svoju stranu. Kako da mu kaže, vremena je sasvim malo, trenutak se otima, a nove reči pristižu? Ljutila se na sebe. Uvek ju je u takvim prilikama pekla savest. Kako da za toliko godina zajedničkog života, i kucanja, nije pronašla pravi trenutak kad može da mu kaže ... to što misli ... to što oseća? Da izgovori, a da ne prekine čaroliju, da je posle zajedničke spoznaje, baš kao odmah nakon vođenja ljubavi, učini savršenom, onakvom kakva bi i trebalo da bude.

On i dalje sedi u fotelji – veliki mag. Najveći. I izgovara svoju mantru. Ako ga prekine, činilo joj se, može se dogoditi nešto strašno. Šta ako njena reč nije prava, šta ako ne dodirne logos? Onda će udariti grom ili će neko umreti. Gledajući naizmenično u njega, pa u ekran, nastavljala je

da kuca. Jednostavno, osećala je reči. I čuvala ih za njega. Uvek. Za svaku njegovu priču. Svoje je davno ostavila. Od časa kad mu se zavetovala. Činilo joj se, iako to nikada nisu izgovorili, da je to deo zaveta koji se podrazumeva. Sve dotadašnje reči i priče ostavićemo ispred naših zajedničkih vrata. Jer magija počinje tu, u plavičastom mraku. Zna se čija je teška stilska fotelja, kome pristaje. Tako je osećala. Pokušavala je, dok on u drugoj sobi spava, da se u njoj šćućuri, da je bar na taj način oseti. Fotelja je bila isuviše velika, nije mogla biti njen tron. U njoj joj je sve bilo veliko.

Kad bih ja tu sedela i govorila, ko bi beležio moje reči? Ta misao zatekla ju je na trenutak i učinila je nespokojnom. Ko bi ih beležio? Da li bi znao? Da li bi znao kao ja? Prostrujale su njenim telom i jeza i toplina. Shvatila je koliko joj je poverenje ukazao njen voljeni zadužujući je da beleži njegove misli. Da, to nije nimalo lako – poveravati svoje misli beležniku. I umalo da u tim mislima zaboravi da zapiše, da ispusti nit i da ga u trenu izneveri. Ipak, i ovu knjigu posvetiće njoj. Tome se radovala.

Kucala je dokasno. I dalje je sedeo u fotelji i govorio. Rečenice su prekidali samo njegovi lagani, jedva čujni gutljaji. Pio je viski s mnogo leda, da se okrepi. Stvaranje je veliki umor. Ona je pila samo ledenu vodu. Bilo joj je važno da ostane budna, da ne pogreši.

– Ne mogu više, mila. To bi bilo sve za danas – rekao je, ustao i krenuo da se spremi za počinak.

Te večeri osetila je nesvakidašnju glad. A nikako da dokuči zbog čega. Dugo je radila, možda je potrošila snagu... Ali kako? Ona je samo kucala, a on je stvarao. Dok je

dovršavala tu vrlo kasnu večeru pomislila je da je to možda zbog *one* reči, koju nije izgovorila...

Prošao je kroz sobu, zamišljen kao i uvek. Tako lep. Tako lep! Samo je rekao, ne stigavši da je pogleda:

– Pokupi te mrve, mila. Sutra ustajemo ranije i nastavljamo gde smo stali.

– Laku noć, ljubavi moja! – rekla je gledajući za njim, pokušavajući da što dublje udahne kako bi osetila njegov miris. I što duže ga zadržala u svim svojim čulima.

Okrenula se ka stolu i zagledala u mrvicu. Dugo ih je posmatrala. *Kako su lepe!*, pomislila je. – *Sto je pravo mesto na kojem bi trebalo da se nađu. Da, tu je njihovo mesto.* Jedna suza kapnula je i narušila harmoniju tog neobičnog sazvežđa.

Sada ću stvarno morati da ih obrišem – pomislila je zagledana u prizor. Uzdahnula je duboko, široko zamahnula rukom i rekla, ni sama ne znajući zašto ... ni kome:

– Skloniću svoje mrvicu.

Zatim je, hodajući na prstima, prišla prozoru i odškrinula ga. Zapljusnula ju je svežina noćnog letnjeg vazduha. Zagledala se u nebo. Tamo je svaka zvezda imala svoje mesto.